

Opetus- ja kulttuuriministeriö

VN/1088/2025

Inarin kunnan lausunto hallituksen esitykseen eduskunnalle laiksi ammatillisesta koulutuksesta annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi (lukio- ja ammatillisen koulutuksen lukuvuosimaksut EU/ETA-valtioiden ulkopuolisille ja ammatillisen koulutuksen tilauskoulutus)

Aluksi Inarin kunta toteaa, että lausunnon laatiminen on ajankohdallisesti haasteellinen, sillä merkittäviä asiantuntijoita on ollut lausuntoaikana vuosilomalla. Lakihankkeiden lausuntokierroksien ajoittaminen pelkästään kesälomakaudelle ei ole hyvää lainvalmistelua eikä hyvää hallintoa.

Lausunnon keskeinen sisältö

Nykyisessä toimintaympäristössä asialla ei ole Inarin kunnalle suoraa merkitystä. On kuitenkin mahdollista ja todennäköistä, että tulevaisuudessa ja työvoiman saatavuuden edelleen kiristyessä, säädös koskee myös Inarin kuntaa.

Tällä hetkellä Inarin kunta järjestää lukiokoulutusta ja Inarissa on olemassa oleva kaksoistutkintorakenne alueen ammatillisen toimijan, Saamelaisalueen koulutuskeskuksen kanssa.

Jo tehdyt leikkaukset aikuiskoulutusrahaan ovat merkittävä uhka tulevaisuudessa saamenkielisen työvoiman saatavuudelle, joka on konkretisoitunut opiskelijoiden määrässä jo nyt.

Lukion ja ammatillisen koulutuksen suomenkielisen tai ruotsinkielisen opetuksen läpi käyneillä perustutkinto-opiskelijoilla on tutkimusten mukaan hyvä vaste paikallisiin työvoimatarpeisiin ja sillä voidaan parantaa työvoiman saatavuutta. Suhteessa tehty panostus on sitä tähän asti toteuttaneiden mukaan ollut vaikuttava. Inarin kunnassa työvoiman tarve on jo olemassa usealla alalla ja työttömien määrä vähäinen. Toisaalta matkailualalla tarvittavaa kielen ja kulttuurin tuntemusta on saatavissa sitoutuneiden muunkielisten ja suomenkielentaitoisten opiskelijoiden myötä. Hajautettu ammatillinen koulutus korostaa alueellisesti työvoiman saatavuutta eripuolilla maata.

Inarin kunta ei näe tarpeelliseksi, että tilauskoulutuksen mallia lähdetään edelleen kehittämään Suomen nykyisessä vahvasti säädeltyyn julkiseen koulutukseen perustuvassa koulutusmallissa. Inarin kunta ei myöskään näe järkeväksi, että työvoimapulan kynnyksellä kansalliskielillä opiskeleville toisen asteen opiskelijoille asetetaan lukuvuosimaksuja. Mikäli lukuvuosimaksuja asetetaan, tulee ne asettaa



englanninkieliseen koulutukseen, joka ohjaa myös sekä EU/ETA-alueen ulkopuolisia, että sen sisältä tulevia opiskelijoita opiskelemaan Suomen kansalliskieliä vastineeksi maksuttomalle koulutukselle ja lisää näin koulutetun työvoiman pysyvyyttä ja arvoa suomalaisilla työmarkkinoilla.

Tilauuskoulutus

Lausuntonne koskien ammatillisen koulutuksen tilauuskoulutusta koskevia ehdotuksia

Tarvittaessa tilauuskoulutukselle ei tule olla esteitä. Inarin kunta suhtautuu kriittisesti siihen, saavutetaanko tutkinnon myymisvelvoitteella EU/ETA-alueen ulkopuolisista maista tuleville opiskelijoille, jotka opiskelevat kansalliskielillä, enemmän hyötyä kuin haittaa. Kritiikki kohdistuu erityisesti kansalliskielillä annettavaan opetukseen. Yhteiskuntaan tarvitaan jatkossa tekeviä käsipareja, myös ammatillisen koulutuksen ammatteihin, joiden kouluttaminen on isolta osin hajautettu eripuolille maata. Suomi on erityisen haasteellisessa asemassa kielimaailmassa. Opiskelu kansalliskielillä sekä vastaa tarpeeseen muita ratkaisuja paremmin, että sitouttaa opiskelijan maahan, jonka kielen hän jo hallitsee valmistuessaan kieleltä paremmin.

Opiskelijoiden asema tulee olla oikeusvaltionperiaatteen mukaisesti selkeä.

Lausuntonne koskien lukiokoulutuksen tilauuskoulutusta koskevia ehdotuksia

Lukiokoulutuksessa ei ole tarvetta tilauuskoulutukselle. Inarin kunta suhtautuu kriittisesti siihen, saavutetaanko tutkinnon myymisellä EU/ETA-alueen ulkopuolisista mailla tuleville opiskelijoille enemmän hyötyä kuin haittaa. Yhteiskuntaan tarvitaan jatkossa tekeviä käsipareja kaikilla koulutusasteilla. Kritiikki kohdistuu erityisesti kansalliskielillä annettavaan opetukseen.

Lukuvuosimaksut

Lausuntonne koskien ammatillisen koulutuksen lukuvuosimaksuja koskevia ehdotuksia

Lukuvuosimaksujen käyttöönottoa ei kannateta opiskelijoille, jos he opiskelevat kansalliskielillämme tai saamen kielillä.

Lausuntonne koskien lukiokoulutuksen lukuvuosimaksuja koskevia ehdotuksia

Lukuvuosimaksujen käyttöönottoa kansalliskielillä opiskeleville opiskelijoille ei kannateta. Saavutettava hyöty EU/ETA-alueen ulkopuolelta tuleville opiskelijoille on lukukausimaksuilla koko valtakunnassa mitättömän pieni, 2-3 miljoonaa euroa, suhteessa sekä byrokratiaan, saavutettavaan hyötyyn, että suomen kansalliskielellä opiskelevien opiskelijoiden EU/ETA-alueiden ulkopuolelta tulevien opiskelijoiden perheiden panostuksiin.



Maksuton lukiokoulutus suomen ja ruotsin kielillä on ollut maksuton tähän asti kaikille ja tulevaisuudessa luonnoksen mukaan suomalaisille ja EU/ETA-maiden kansalaisille, mutta on tunnistettava kasvava koulutetun työvoiman tarve. Tutkimusten mukaan suomen ja ruotsin kielen taitoiset korkeakouluopiskelijat ovat sitoutuneempia jäämään Suomeen kuin ei suomen-/ruotsikieltä hallitsevat ja meiltä korkeakoulutuksen hakevat EU/ETA-alueen ulkopuoliset opiskelijat. Suomen- ja ruotsinkielisillä linjoilla opiskelu lukiossa edellyttää jo kielen hallinnan ja se mitataan ylioppilaskokeessa. Suomen tai ruotsin kielellä opiskelu vaatii EU/ETA-alueen ulkopuolelta tulevien opiskelijoiden perheiltä merkittäviä panostuksia jo ennen lukiokoulutuksen aloittamista ja sen aikana. Ei tule sekoittaa englannin kielellä opiskelevien toisen asteen tai korkeakoulussa opiskelevien opiskelijoiden maasta poisvalumisen ongelmaa kansalliskielellä opiskelevien toisen asteen opiskelijoiden opiskelujen rahoitukseen, jota tämä lakimuutos koskee.

Korkeakouluopetus kansalliskielillä on nyt ja jatkossa ilmaista, mutta verrannoksi kerrottakoon, että englanninkielinen ilmainen korkeakouluopiskelu maksaa 10 miljoonaa euroa vuodessa. Todettakoon lisäksi, että missään EU/ETA-maassa ei ole tällä hetkellä lukukausimaksuja toisella asteella kansalliskielillä opiskeleville.

Englanninkielisessä koulutuksessa on havaittavissa liiketoimintaa ja se avaa korkeakouluopintojen mahdollisuuden Suomen ulkopuolella. Suomessa on 17 IB-lukiota, joissa voi opiskella englanninkielisellä linjalla maksuttomasti. Osaamisen valumisen ulkomaille suurin ongelma tulee tunnistaa tapahtuvan toisen asteen ja korkeakoulujen englanninkielisten linjojen kautta ja ratkaisuja mietittävä niiden ongelmaan. Samaan aikaan on kiistämätöntä, että myös suomen-, ruotsin- ja saamenkieliset hyötyvät englanninkielisestä opiskelusta työmarkkinoilla.

Lausuntonne koskien rahoituslain muutoksia

Koulutuksen määrä tulee suhteuttaa opiskelijoiden määrään ja järjestäjien tulee reagoida muuttuvaan tarpeeseen sen myötä. Toisaalta koulutus voi olla kalliimpaa toteuttaa joillakin aloilla ja siksi resurssit tulee koota ja toteuttaa koulutusta tehokkaasti eri koulutuksen tarjoajien välillä.

Aikuiskoulutus on jatkossakin tarpeen työvoiman tehokkaan käytön näkökulmasta. Pelkän leikkaamisen sijasta tulee löytää myös tehokkaat tiet uudelleen kouluttautumisen mahdollistamiseksi. Pelkkä leikkaaminen ei ole järkevää, sillä maailma muuttuu ja ammatit ja niiden sisällöt sen mukana. Pitenevä työura voi vaatia uudelleen kouluttautumisen, joka voi yhteiskunnan tehokkuuden kannalta olla järkevää.

Lausuntonne koskien oppivelvollisuuslakiin ehdotettavaa muutosta

Oppivelvollisuuslain muutokset nähdään positiivisena.



Tietojenvaihto koulutuksen järjestäjien ja Maahanmuuttoviraston välillä
Ei lausuttavaa.

Inarin kunnanhallitus

Tommi Kasurinen
kunnanjohtaja

Ilkka Korhonen
sivistysjohtaja

